

Rečnik pojmova koji se koriste u oblasti politike prema drogama

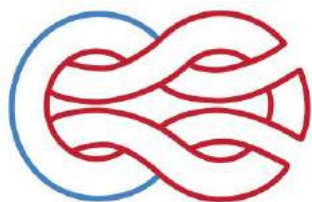

Mreža za politike prema drogama
u jugoistočnoj Evropi

Kancelarija za borbu protiv droga
Vlade Republike Srbije

Mreža za politike prema drogama u jugoistočnoj Evropi

Kancelarija za borbu protiv droga Vlade Republike Srbije

Rečnik pojmova koji se koriste u oblasti politike prema drogama

Decembar 2018. godine

Rečnik pojmova koji se koriste u oblasti politike prema drogama

Širom sveta, pojmovi koji se koriste kada se govori o drogama kao što su politika prema drogama, tretman bolesti zavisnosti, smanjenje štete ili drugi, definišu se različito od strane pripadnika raznih struka. Povremeno se javljaju pokušaji da se korišćenje ovih termina standardizuje kako bi se izbeglo njihovo pogrešno tumačenje i tako smanjili stigma i diskriminacija. Međutim, ovi izazovi i dalje su prisutni.

Osobe različitih zanimanja suočavaju se sa problemima kod razumevanja i pravilnog korišćenja pojmova vezanih za droge. Mnogi pojmovi koji se koriste kod opisivanja zavisnosti i zavisnika samo podupiru stereotipe i stigmatu. Potrebno je promeniti govor kako bi se on prilagodio današnjem boljem razumevanju ovih pojava. Korišćenjem terminologije koja ne osuđuje, možemo početi da uklanjamo negativne stereotipe vezane za zavisnost.

Jezik koji se koristi kada se govori o drogama, uključujući i žargon, neprekidno se menja i razvija. Neki pojmovi su univerzalni, dok se drugi koriste samo u pojedinim grupama prijatelja. Neophodno je pratiti ove pojmove kako bi bili od pomoći posebno onima koji se suočavaju sa ovim problemom (ponekada i po prvi put), uključujući političare, organe vlasti, medije, roditelje, prosvetne radnike, snage reda, čak i one koji jednostavno žele da pomognu svojim prijateljima.

Štaviše, jezik koji koriste novinari može proizvesti više štete od drugih jer prenosi poruke publici kojoj se obraćaju. Na primer, umesto podrške programima smanjenja štete kao zdravih i humanih metoda, novinari i druge poznate osobe skoro redovno koriste stigmatizujuću i diskriminatornu terminologiju. Terminologija koja se koristi da opiše zavisnost doprinela je osuđivanju koje je najveća prepreka uključivanju u programe lečenja, kako ističu pacijenti. Pojmove koji se možda ne koriste toliko često u kolokvijalnom svakodnevnom govoru treba obavezno koristiti u profesionalnom obraćanju kako bi se time iskazao trenutni nivo njihovog razumevanja. Izborom odgovarajućeg govora i, još bolje, podsticanjem drugih da koriste terminologiju koja nije osuđujuća, možemo početi da uklanjamo etikete i stereotipe koji prate probleme vezane za korišćenje psihoaktivnih supstanci.

Mreža za politike prema drogama u jugoistočnoj Evropi pokrenula je izdavanje Rečnika pojmova koji se koriste u oblasti politike prema drogama u želji da doprinese boljem razumevanju problema droga. Pojmovi u Rečniku, složeni po abecednom rasporedu, praćeni su objašnjenjima. Rečnik je namenjen pre svega organizacijama članicama kako bi doprineli usklađivanju mišljenja unutar Mreže. Nadamo se da će ovaj materijal služiti širem krugu korisnika, uključujući donosioce odluka, razne uključene grupe, aktiviste, medije, policijske službenike, pripadnike pravosudnog sistema i druge.

Prvo izdanje Rečnika na engleskom jeziku objavljeno je juna 2017. godine, da bi se do danas objavila još dva dopunjena izdanja na engleskom i jedno na španskom jeziku.

Izdanje na srpskom jeziku izdajemo u saradnji i uz podršku Kancelarije za borbu protiv droga Vlade Republike Srbije. Ono je praktičan rezultat odlične saradnje koju smo ostvarili u protekle dve godine i razumevanja koje Kancelarija ima za rad organizacija građanskog društva. Ta saradnja zajednički je oblikovana i potvrđena memorandumom o saradnji koji je sa Kancelarijom potpisalo 11 organizacija iz Srbije, uključujući i našu Mrežu.

Milutin Milošević

Izvršni direktor Mreže za politike prema drogama
u jugoistočnoj Evropi

Milan Pekić

Direktor Kancelarije za borbu protiv droga
Vlade Repunlike Srbije

Pojam	Značenje
Agonist(i)	Supstanca koja ima sposobnost da u kombinaciji sa receptorima podstakne biološku aktivnost. Ona potpuno podstiče funkciju receptora za koji se veže.
Antagonist(i)	Supstance koje poništavaju delovanje nekog drugog sredstva. One koje ne aktiviraju i mogu blokirati aktivnost agonista.
Antiretrovirusna terapija (ART)	Antiretrovirusna terapija obuhvata lekove koji se koriste kod lečenja i prevencije infekcije virusom HIV-a. Oni se bore protiv virusa HIV-a ometanjem ili zaustavljanjem umnožavanja virusa i na taj način smanjuju njegovu količinu u telu.
Centar za lečenje	Svaka institucija koja pruža lečenje ljudima koji imaju problem sa upotrebom droga. Centri za lečenje mogu se osnivati unutar struktura koje su medicinske ili nemedicinske, vladine ili nevladine, javne ili privatne, specijalizovane ili nespecijalizovane. Tu spadaju jedinice za detoksikaciju pacijenata, supstiticioni programi (održavanja ili kratkoročni), terapeutske zajednice, savetovališta, ulične agencije, krizni centri, programi lečenja u zatvorima i posebne službe za korisnike u opštem sistemu zdravstvene ili socijalne zaštite.
Deljenje igala (istih)	Višestruko korišćenje igala ili deljenje istih igala povećava rizik injektirajućih korisnika droga od dobijanja i prenosa virusnih infekcija kao što su hepatitis C i HIV.
Depenalizacija	Smanjenje visine kazni koje su predviđene za prekršaje i dela u vezi sa drogama, obično onih koje se odnose na ličnu upotrebu i posedovanje. Na primer, depenalizacija se odnosi na dodeljivanje opomene ili mere upozorenja za posedovanje kanabisa umesto kazne zatvora. Drugačije kazne, predviđene krivičnim zakonodavstvom za određeni oblik ponašanja, uglavnom se svode na ukidanje zatvorskih kazni.
Detoksikacija	Medicinski nadzirana intervencija za ublažavanje simptoma nastalih kod prestanka uzimanja droga. Često je u kombinaciji sa psihosocijalnim intervencijama u cilju obezbeđenja kontinuiteta u nezi . Može se sprovesti kao bolnički vid lečenja ili kroz programe u zajednici van zdravstvenih ustanova.
Droga	Bilo koja psihoaktivna supstanca, tj. supstanca koja, kada se uzme u dovoljnoj dozi, može uticati na metalne i fiziološke procese. Primeri droga uključuju alkohol, duvan, nedozvoljene supstance (tj. supstance čiju proizvodnju, prodaju ili upotrebu zabranjuju ili ograničavaju međunarodni ili nacionalni zakoni i sporazumi), isparljive supstance (gasovi, isparenja lepkova, aerosoli ili slični proizvodi), prepisani lekovi i lekovi bez lekarskog recepta i nove psihoaktivne supstance (kao npr. stimulansi - "legal highs"). Droge su, takođe poznate kao supstance ili sastavni delovi određene supstance (jedinjenja); nedozvoljene droge su takođe poznate kao kontrolisane ili nedozvoljene droge . Napomena: Hrana je isključena iz ove definicije.
Društvene odrednice (determinante) zdravlja	Društvene i ekonomske okolnosti koje utiču na zdravlje pojedinca, zajednica i sistem u celini i određuju nivo na kom osoba može da se nosi sa izazovima u životu. Agencija za javno zdravlje Kanade imenovala je sledeće odrednice zdravlja: prihod, društveni status, mreže društvene podrške, pismenost/obrazovanje, radni odnos, uslovi rada, društveno okruženje, stambeni status, fizičko okruženje, zdravstvene navike, zdravo okruženje za odrastanje, biologija, genetika, zdravstvene usluge, rod i kultura.
Etička prevencija	Rad na prevenciji droga koji se odlikuje etičkim i zakonitim ponašanjem <u>onih koji ga sprovode</u> usmeren ka pravima učesnika, njihovoj autonomiji i potrebama (npr. ostvarenje pozitivnih rezultata bez štetnih posledica). Uopšteno govoreći, etika daje smernice o tome kako bi ljudi trebalo da postupaju i kako da donose odluke o tome šta je "ispravno" a šta "pogrešno".

Pojam	Značenje
Faktori rizika i zaštitni faktori	Prema Svetskoj zdravstvenij organizaciji, činioci koji mogu biti pozitivni ili negativni često se nazivaju zaštitnim ili rizičnim faktorima. Faktori rizika mogu da povećaju mogućnost negativnih ili društveno neprihvatljivih ishoda po neku osobu (kao što su sklonost nasilju, korišćenju droga, uvećana mogućnost dobijanja različitih vrsta bolesti, itd.) Zaštitni faktori povećavaju verovatnoću pozitivnih ishoda i smanjuju mogućnost da dođe do negativnih ishoda prilikom izloženosti riziku. Tokom detinjstva rizik se može smanjiti ili sprečiti intervencijama škole, porodice i zajednice.
Halucinogeni	Raznovrsna grupa supstanci koje menjaju opažanje (percepciju), misli i osećanja. Izazivaju halucinacije, osećaje i slike koje se čine stvarnim iako to nisu. U halucinogene droge spadaju LSD, PCP, meskalin i psilocibin (čarobne/magične pečurke). Psihodelične droge su drugi naziv koji se koristi da označi ovu grupu supstanci.
Hepatitis C (HCV)	Hepatitis C je upala jetre koja može da dovede do ciroze jetre (smanjenje funkcija jetre), ali i vodi ka raku jetre. HCV se može prenositi korišćenjem već upotrebljenih igala i druge opreme za injektiranje droga od strane drugih osoba kao i rizičnim seksualnim ponašanjem.
Incidencija	Broj novih slučajeva određenog oboljenja tokom ograničenog vremenskog perioda (najčešće tokom jedne godine) u odnosu na broj stanovnika među kojima se javlja.
Indikovana prevencija	Intervencije u okviru indikovane prevencije identifikuju osobe koje se suočavaju sa ranim znacima zloupotrebe supstanci i drugim srodnim problemima vezanim za zloupotrebu supstanci i usmeravaju ih posebnim programima. Pojedinci identifikovani u ovoj fazi, iako eksperimentišu, nisu dosegli tačku u kojoj se može izvršiti klinička dijagnoza zloupotrebe supstanci. Indikovani pristupi prevencije se koriste za pojedince koji mogu ili ne moraju zloupotrebljavati supstance ali koji pokazuju faktore rizika kao što su školski neuspeh, međuljudski socijalni problemi, delinkvencija i druga antisocijalna ponašanja i psihološki problemi kao što su depresija i samoubilačko ponašanje, što povećava njihove šanse razvijanja problema zloupotrebe droga.
Injektirajuće korišćenje doge	Proces u kome se jedna ili više psihoaktivnih supstanci ubrizgavaju direktno u telo pomoću igle i šprica. Najčešće injektirajuće droge su kokain i heroin.
Jatrogeni efekti	Jatrogeni efekti su negativni ishodi (rezultati) za pacijente koji su neposredno uzrokovani intervencijom. Kod preventivnih intervencija korišćenja droga to mogu biti, na primer, povećana upotreba droga, štetnost na učesnicima, itd. Jatrogeneza se može odnositi na glavne ishode, kao što je upotreba droge, ili češća pojava drugih neželjenih oblika ponašanja ("prpratni efekti"). Jatrogeni efekat se razlikuje od izostanka efekta (tzv. "nedelotvoran") što znači da ne postoje ni pozitivni ni negativni ishodi.
Javno zdravstveni pristup	Ovaj pristup je smeren na promociju javnog zdravlja i prevenciju bolesti, povreda, invalidnosti, nejednakosti i prerane smrtnosti. Takođe uključuje pojedinačne i društvene mere zaštite zdravlja, promociju brige o fizičkom okruženju i društvene politike koji maksimiziraju koristi za pojedinca i zajednicu a minimiziraju štetu. Javno zdravstveni pristup funkcioniše u okvirima vodećih principa, širokih ciljeva i specifičnih rezultata i strategija. Ovakav pristup prepoznaje da ljudi koriste supstance radi očekivanih pozitivnih efekata i pažnju posvećuje mogućem štetnom dejstvu supstanci kao i neželjenim efektima koje proizvode kontrolne politike. Javno zdravstveni pristup teži da obezbedi da šteta koja proizilazi iz kontrolisanih intervencija nije proporcionalna šteti koju imaju same supstance.
Klupske droge, droge za žurke	Supstance među kojima su MDMA (ekstazi), GHB, rohipnol (flunitrazepam), ketamin, amfetamin (spid) i LSD koje najviše koriste mladi na celonoćnim žurkama kao što su reyv ili trens žurke, u plesnim klubovima i barovima.

Pojam	Značenje
Komorbiditet - udruženo oboljenje	Dva ili više poremećaja zdravlja ili bolesti koje se javljaju kod iste osobe. Mogu da se jave jedan nakon drugog ili istovremeno. Alkoholizam ili zavisnost od droga i druge mentalne bolesti su često udružene.
Lečenje	Lečenje obuhvata "sve strukturisane intervencije", specifične farmakološke i/ili psihosocijalne tehnike usmerene ka smanjenju ili uzdržavanju od upotrebe droga. U Protokolu indikatora potražnje za lečenjem* Evropskog centra za monitoring droga i zavisnosti od droga (verzija 3.0, EMCDDA 2012) data je sledeća definicija: aktivnost ili aktivnosti koje se neposredno odnose na ljude koji imaju problem sa korišćenjem droga a koje su usmerene na postizanje definisanih ciljeva u pogledu ublažavanja i/ili eliminacije tih problema, koje pružaju iskusni ili akreditovani profesionalci u okviru priznate medicinske, psihološke ili socijalne prakse. Ova aktivnost se često pruža u specijalizovanim ustanovama korisnicima droga, ali može se odvijati i u opštim službama koje nude medicinsku/psihološku pomoć ljudima koji imaju problem sa drogama.
Lečenje (terapija) medicinskim heroinom HAT	Lečenje (terapija) medicinskim heroinom je terapijska opcija koja se koristi kao jedan od metoda opioidne zamenske terapije (OST) u sve većem broju zemalja u poslednje dve decenije, pošto su dokazi njene uspešnosti postali sveobuhvatniji i pouzdaniji. Obuhvata obezbeđivanje diamorfinu pacijentima, obično onima kod kojih tradicionalni zamenski programi koji koriste metadon ili druge supstance nisu dali rezultat. Doze diamorfinu daju se pod kliničkim nadzorom u bezbednom i čistom medicinskom okruženju uz intenzivne mehanizme psihosocijalne podrške. Lečenje (terapija) medicinskim heroinom trenutno se primenjuje u nekoliko zemalja uključujući Švajcarsku, Nemačku, Veliku Britaniju, Španiju, Kanadu i Holandiju.
Legalizacija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Proces ukidanja zabrane proizvodnje, distribucije i upotrebe droga osim za medicinske ili naučne svrhe. U kontekstu politike prema drogama, "legalizacija" se generalno koristi da označi politiku droga koja zagovara "zakonsku regulisanje" ili "zakonski regulisana tržišta droga" za trenutno zabranjene droge. 2. Nespecifični pojam koji se u opštem smislu odnosi na ukidanje krivičnih sankcija za posedovanje, proizvodnju i promet nedozvoljenih supstanci. Uključuje niz mera kao što su dekriminalizacija, depenalizacija i druge regulatorne mere. Zbog nespecifične prirode, upotreba ovog termina se izbegava već se koriste specifični izrazi. De facto legalizacija, tj. zabrana sa principom celishodnosti, podrazumeva da se zakoni se ne sprovode u određenim fazama. De jure legalizacija, označava eksplicitne zakone koji dozvoljavaju upotrebu. 3. Legalizovanje označava zakonitu upotrebu, posedovanje, proizvodnju i distribuciju droge. Za razliku od dekriminalizacije, legalizacijom bi bile ukinute sve kazne, krivične i građanske, za upotrebu, posedovanje, proizvodnju i distribuciju nedozvoljenih supstanci. Međutim, legalizacija bi najverovatnije i dalje zahtevala druge vrste kontrole i propisa koji bi bili uvedeni (npr. ograničenje vlasnika licenci i starosno ograničenje osoba koje mogu da ih kupe). Legalizovanje u okviru regulatornog sistema kontrolisalo bi proizvodnju, marketing, prodaju i upotrebu supstanci. Takve odredbe trenutno ne postoje za "ulične droge" (za razliku od alkohola ili duvana koji su regulisani proizvodi).
Metadon (MTD)	Dugodelujući sintetički lek na bazi opoida koji se koristi za lečenje bola i opijatske zavisnosti. Metadon je najčešće prepisivan zamenski lek na bazi opoida.
Nalokson (naloxone)	Nalokson je lek koji menja efekat opoida. To je "kompetitivni antagonist" što znači da se takmiči sa opiodima za receptore i onda ih privremeno blokira. Kada se primenjuje intramuskularno, dejstvo traje samo nekoliko minuta, iako može biti potrebno nekoliko doza u zavisnosti od odgovora osobe i vrste opoida.

* http://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/tdi-protocol-3.0_en

Pojam	Značenje
Nezakonite, zabranjene droge	Pojam "nezakonito" sadrži moralnu konotaciju da je nešto loše, a upotrebom ovog termina se sugerira da su ljudi koji koriste takve supstance loši. Ovaj termin ne bi trebalo koristiti jer teži da stigmatizuje korisnike supstanci.
Nove psihoaktivne supstance	Generalno (ali ne i isključivo) ovaj termin se koristi da opiše u poslednje vreme veštački proizvedene supstance koji se ne koriste u medicinske ili naučne svrhe i koje ne podležu kontroli po Jedinstvenoj konvenciji Ujedinjenih Nacija o opojnim drogama iz 1961. godine i Konvenciji Ujedinjenih nacija o psihotropnim drogama iz 1971. godine. NPS se koriste radi oponašanja dejstva zabranjenih supstanci.
Obavezno (prinudno) lečenje	Obavezno lečenje na koji se upućuje sudskim nalogom. U pojedinim državama krivično pravni sistem može legalno da uputi prestupnika na prinudno lečenje odvikavanja od korišnja narkotika, alkohola ili prinudno lečenje mentalno obolelih osoba. Ovakva lečenja mogu imati i pozitivne i negativne posledice po pojedinca koji se na njih upućuje. Obavezno lečenje je takođe poznato i kao prinudno lečenje.
Opijati	Opijati su lekovi dobijeni od opijuma. Oni mogu da izazovu zavisnost i prekomernom upotrebom da dovedu do potencijalne smrti i predoziranja. Lakše posledice mogu biti mučnina ili zatvor.
Opioidi	Supstance koje se vezuju za opioidne receptore u nervnom sistemu ili gastrointestinalnom traktu i proizvode farmakološke efekte uključujući olakšanje bola, sedaciju (smirivanje), zatvor i respiratornu depresiju. Opioidi uključuju opijate (lekove koji sadrže hemijska jedinjenja dobijena od opijumskog maka), polusintetičke opioide (lekove koji su sintetički izvedeni iz hemijskih jedinjenja pronađenih u opijumskom maku) i druge potpuno sintetičke lekove koji imaju hemijska svojstva i efekte ublažavanja bolova kao opijati. Primeri opioida uključuju heroin, oksikodone (OxyContin®), hidrokodon, kodein, metadon, morfijum i fentanil.
Opioidna supstituciona terapija (OST)	Ova vrsta terapije snadbjeva korisnika nedozvoljenih supstanci zamenskim supstancama. Obično se odvija pod nadzorom u kliničkom okruženju. Opioidna supstituciona terapija često uključuje primenu propisanih supstanci kao što su metadon, buprenorfin ili sobokson.
Pokazatelj potreba za lečenjem (treatment demand indicator - TDI)	Jedan od pet ključnih epidemioloških pokazatelja koji daje objektivne, pouzdane i uporedive informacije na evropskom nivou o drogama, zavisnosti o drogama i njihovim posledicama.
Politika prema drogama	Savremena politika prema drogama predstavlja širok spektar administrativnih mera koje obuhvataju: 1. Programe za sprečavanje početka upotrebe droga od strane lica koja je nisu koristila; 2. Zdravstvene i socijalne programe koji imaju za cilj da pomognu korisnicima droga da promene svoje ponašanje ili smanje posledice korišćenja; 3. Zakone, propise kao i inicijative za kontrolu ponude droga (uključujući i potražnju lekova na recept koji se koriste u nemedicinske svrhe)
Poremećaj upotrebe supstanci	Poremećaj upotrebe supstanci obično uključuje obrasce ponašanja u kojima ljudi i dalje koriste supstancu uprkos problemima koji su uzrokovani njenom upotrebom. Poremećaji upotrebe supstanci mogu da se razviju bez obzira da li je supstanca legalna ili ne, da li je društveno prihvatljiva ili da li ima odobrenu medicinsku upotrebu (sa ili bez recepta). Obično upotreba supstanci otpočne eksperimentisanjem, da bi se nastavilo povremenom upotrebom, zatim redovnom, da bi se ponekad došlo i do poremećaja upotrebe supstanci.
Predožiranje	Slučajno ili namerno korišćenje bilo koje vrste droge u količini koja proizvodi akutne neželjene fizičke ili mentalne reakcije - prolazne ili trajne - ili smrt. Smrtonosna doza određene supstance varira u zavisnosti od pojedinaca i okolnosti.

Pojam	Značenje
PrEP (Prethodna profilaksa)	PrEP je upotreba antiretrovirusnog sredstva koja blokira mogućnost infekcije HIV virusom kod neinficiranih osoba. On štiti HIV negativne ljude od infekcije. PrEP se pokazao bezbednim i delotvornim. Pilula koja se uzima jednom dnevno je veoma delotvorna ukoliko se redovno uzima. Lek utiče na sposobnost HIV virusa da se umnožava u telu izložene osobe.
Preusmeravanje (diverzija)	Upotreba mera koje nisu krivično gonjenje ili osuda za dela koja su svakako u suprotnosti sa zakonom. Diverzija se može izvršiti pre nego što optužnica bude formalno pokrenuta, na primer ako optuženi pristane da se podvrgne lečenju. Do nje može da dođe i u vreme izricanje kazne, kada se umesto zatvorske kazne određuje lečenje ili društveno koristan rad.
Prevenција upotrebe droga	Svaka aktivnost koja je (makar i delimično) usmerena na sprečavanje ili smanjenje upotrebe droga i/ili negativnih posledica korišćenja droga u opštoj populaciji ili subpopulaciji, uključujući sprečavanje ili odlaganje otpočinjanja upotrebe droga, podsticaj prestanku upotrebe droga, smanjenje učestalosti i/ili rasprostranjenosti upotrebe droga, sprečavanje opasnih ili štetnih načina korišćenja i/ili otklanjanje ili smanjenje negativnih posledica korišćenja droga. Preventivne aktivnosti mogu biti usmerene na različite ciljne populacije (npr. učenici, mladi prestupnici), različite sredine (npr. zajednice, škole, porodice), mogu se koristiti različiti metodi i sadržaji (npr. pružanje informacija, obuke koje se tiču životnih veština) i mogu biti i kratkoročne i dugoročne. Neke aktivnosti se neposredno odnose na droge, dok druge promovišu zdravlje uopšte i podstiču stanovištvo na zdrave izbore čime posredno utiču na sprečavanje ili smanjenje upotrebe droga. U zavisnosti od definisanja ciljne populacije mogu se razlikovati sledeće vrste prevencije: univerzalna, selektivna, usmerena (ka osobama koje pokazuju znake zavisnosti ili problema u korišćenju droga) i stepenovana prevencija. Ranije korišćena klasifikacija razlikovala je primarnu, sekundarnu i tercijarnu prevenciju. Međutim, podela prema ciljanoj populaciji je zamenila ovu tipologiju. Prevencija droga je takođe poznata i kao prevencija zloupotrebe psihoaktivnih kontrolisanih supstanci.
Prevencija zasnovana na dokazima	Rad na prevenciji upotrebe droga koji je zasnovan na sistemskoj analizi naboljih raspoloživih dokaza, korišćenjem tih dokaza i pozivanjem na dokaze.
Pristup zasnovan na dokazima	Proces donošenja odluka kod usvajanja politike i praksa koja podrazumeva temeljna razmatranja i korišćenje najboljih dostupnih istraživanja, stručnih mišljenja i praktičnog iskustva). Kada se koriste termini "informisanost na osnovu dokaza " ili "zasnovanost na dokazima", uvek je potrebno da budu praćeni jasnim opisom prirode dokaza o kojem se govori.
Pristup zasnovan na poštovanju ljudskih prava	Pristup zasnovan na ljudskim pravima predstavlja okvir za proces ljudskog razvoja. Zasnovan je na međunarodnim standardima ljudskih prava i usmeren na zaštitu i promociju ljudskih prava. Ovaj pristup je usmeren na sve one koji su marginalizovani, isključeni ili diskriminisani. Pri bavljenju politikom prema drogama, pristup zasnovan na ljudskim pravima obezbeđuje da se osnovna ljudska prava moraju poštovati prilikom oblikovanja politika prema drogama.
Problematično korišćenje droga	Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga (EMCDDA) operativno definiše problematičnu upotrebu droga kao "ubrzigavanje droge ili dugotrajnu/redovnu upotrebu opioida, kokaina i/ili amfetamina." Većina srodnih studija o korisnicima droga vrši se među problematičnim korisnicima a naročito među opioidnim problematičnim korisnicima. Ključni EMCDDA indikator problematične upotrebe droga je nedavno izmenjen i sada se koristi nešto širi koncept - visikorizična upotreba droga.
Programi podele igala	Ovi programi imaju za cilj da smanje višestruko korišćenje igala i na taj način smanje prenos virusnih i krvno prenosivih infekcija kod injektirajućih korisnika droga.

Pojam	Značenje
Programi prevencije zloupotrebe droga	Programi prevencije zloupotrebe droga su namenjeni ranjivim grupama i mladima. Postoji mnoštvo delotvornih intervencija korišćenih u prevenciji bolesti zavisnosti koje mogu imati raznovrsne namene i primenjivati se u različitim okruženjima (škola, porodica, zajednica). Ovi programi uključuju stalno praćenje i procenu stanja. Prevencija zloupotrebe droga je poznata i kao prevencija bolesti zavisnosti.
Programi zamena igala	Programi zamene igala imaju za cilj da smanje prenos virusnih infekcija između intravenoznih korisnika droga. Oni tako mogu da korišćeni pribor (špriceve i igle) menjaju za sterilne, dok se korišćeni pribor na pravilan način odlaže i uništava. Tokom programa zamene korisnici dobijaju i psihosocijalnu pomoć. Program zamene igala ne uvećava upotrebu narkotika među korisnicima.
Propisi	Skup zakonskih primenjivih pravila koja uređuju tržište supstanci, uključujući primenu različitih oblika kontrole u zavisnosti od rizika od droga i potreba lokalnih sredina. Uključuje regulisanje proizvodnje (licencirani proizvođači), proizvoda (cena, jačina, pakovanje), dostupnosti (licencirani dobavljači, lokacije prodavnica, kontrola starosne dobi) i marketinga (oglašavanje i brendiranje). Zvanična definicija: propisi regulišu način na koji državne vlasti intervišu na tržištu kako bi kontrolisali određene zakonite ili legalizovane supstance (cenu, jačinu, pakovanje itd..) kao i različite aspekte proizvodnje, prevoza, dostupnosti, marketinga i upotrebe. Ne postoji jedinstven model uređenja - postoji niz regulatornih akata koji se mogu primenjivati na različite načine u zavisnosti od proizvoda i lokacije.
Psihoaktivne biljke	Ovaj pojam označava biljke koje sadrže meke stimulanse, često korišćene u tradicionalnim kulturama, kao što su koka, kat, efedra ili kratom. Koristi se da bi se naglasila razlika između mekih stimulansa koji se mogu naći u prirodi (kao što je koka u regionu Anda) i jakih alkaloidnih ekstrakata ili farmaceutski proizvedenih supstanci (kokai, krek, amfetamini ili metamfetamini) čije korišćenje ima mnogo štetnije posledice.
Psihoaktivne supstance	Bilo koja supstanca koja, kada se uzme, neposredno menja funkcionisanje mozga. Legalne psihoaktivne supstance su alkohol, duvan, kofein i prepisani lekovi. Nedoželjene psihoaktivne supstance su droge kao što su heroin, kokain, kristal met i druge.
Rat protiv droga	Rat protiv droga je niz akcija koje se bore protiv zabrane trgovine drogom. Cilj je da se okonča uvoz, proizvodnja, prodaja i korišćenje droga.
Receptor	Molekul na površini ili unutar ćelije za koji se vezuju različiti faktori, kao što su lekovi, antigeni ili hormoni.
Recidivizam	Ovaj pojam se odnosi na tendenciju ponavljanja prekršaja i/ili ponavljenih povrataka u zatvor. Sve su češća mišljenja da je recidivizam često rezultat određenog fokusa sprovođenja zakona (npr. u socijalno i ekonomski ugroženim područjima gde živi ranije osuđivano lice) i/ili zavisnosti od droge (što može prisiliti pojedinca da krši zakone iz oblasti droga).
Rehabilitacija	Proces kojim osoba sa poremećajem korišćenja supstanci postiže optimalno zdravstveno stanje, psihološko funkcionisanje i socijalno blagostanje. Rehabilitacija prati početnu fazu lečenja (koja može uključivati detoksikaciju i medicinsku i psihijatrijsku terapiju). Obuhvata raznovrsne pristupe, uključujući grupnu terapiju, specifične terapije ponašanja kako bi se sprečila ponovna upotreba supstanci, uključivanje u grupu uzajamne pomoći, boravak u terapijskog zajednici ili "kući na pola puta", osposobljavanje za pojedine poslove i radno iskustvo. Očekuje se i društvena reintegracija u širu zajednicu.
Rekreativna upotreba droga	Korišćenje uglavnom nedozvoljenih supstanci tokom druženja ili opuštanja koje ne dovodi do zavisnosti ili drugih problema. Termin osuđuju oni koji žele da korišćenje bilo koje nedozvolje supstance okarakterišu kao problem.

Pojam	Značenje
Relaps	Kod zavisnosti, relaps je ponovna upotreba droge nakon pokušaja prestanka uzimanja. To je uobičajena pojava kod mnogih hroničnih poremećaja, uključujući zavisnost koja zahteva promenu ponašanja.
Remisija	Medicinska definicija: Period tokom kojeg se znaci i simptomi hronične bolesti ili zavisnosti umanjuju ili nestaju. Pravna definicija: Remisija je vladina odluka da oslobodi lice koje je bilo optuženo da je počinilo neko krivično delo. Obično se koristi da bi se iz krivične evidencije obrisalo manje krivično delo građaninu koji se nakon njega dobro ponašao i nije imao novih problema sa zakonom.
Selektivna prevencija	Selektivne strategije prevencije su usmerene na podgrupe stanovništva za koje se smatra da su izložene riziku od zloupotrebe supstanci zbog njihovog pripadanja određenoj populacionoj grupi, na primer grupi mladih prestupnika, onih koji napuštaju škole ili učenika koji ostvaruju slab uspeh u školi. Rizične grupe mogu biti identifikovane na osnovu socijalnih, demografskih ili ekoloških faktora koji su poznati kao povezani sa zloupotrebom supstanci, a ciljane podgrupe se mogu definisati prema starosnoj dobi, polu, porodičnoj istoriji, mestu prebivališta kao što su siromašne četvrti, one poznate po velikom broju korisnika droge ili po trgovini drogama.
Sindrom stečene imunodeficijencije (AIDS)	Sindrom stečene imunodeficijencije (AIDS) je termin koji se odnosi na uznapredovalu fazu infekcije virusom HIV-a. Definiše se pojavom bilo koje od više od 20 oportunističkih infekcija (infekcija urokovanim prouzročivačima koji ne izazivaju bolest ukoliko je imuni sistem zdrav) ili raka povezanog s HIV-om.
Sintetički kanabinoidi	Sintetički kanabinoidi se prodaju kao „legalna“ i „sigurna“ zamena za kanabis. Mogu se reklamirati kao „egzotične mirisne mešavine“ i na njima se navodi da „nisu za ljudsku upotrebu“, čime se zaobilaze zakoni o zaštiti potrošača i medicinska kontrola. Mogu mnogo jače da utiču na mozak korisnika nego marihuana, a njihova upotreba može biti i opasna po život.
Sintetički katinoni	Sintetički katinoni, poznati i kao "soli za kupanje", se najčešće prodaju kao jeftine i "legalne" zamene za stimulanse kao što su amfetamin, MDMA i kokain.
Smanjenje ponude	Smanjenje ponude ima više oblika i podrazumeva društveni, politički i ekonomski odgovor. Predstavlja svaku aktivnost ili program koju sprovode državni organi u cilju smanjenja dostupnosti i korišćenja nedozvoljenih droga.
Smanjenje potražnje	Opšte usvojen pojam u međunarodnim konvencijama o kontroli droga kojim se označava aktivnost koja ima za cilj smanjenje potražnje droga od strane korisnika. Smanjenje potražnje uključuje prevenciju upotrebe droga, lečenje i rehabilitaciju. Razlikuje se od smanjenja ponude droga koja za cilj ima da ograniči proizvodnju i distribuciju droga delovanjem službi za borbu protiv droga. U praksi, smanjenje potražnje i ponude droga se međusobno dopunjuju čineći sveobuhvatnu politiku prema drogama.
Smanjenje štete	Smanjenje štete obuhvata politike, programe i prakse koje imaju za cilj da smanje negativne zdravstvene, društvene i ekonomske posledice uzimanja legalnih i ilegalnih psihoaktivnih supstanci, bez nužnog smanjivanja količine droge koja se unosi.
Smrt izazvana drogama	Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga (EMCDDA) definiše ih kao: "smrti kod kojih osobe umiru zbog posledica neposredne upotrebe nedozvoljenih supstanci, mada se često javlja i kao posledica kombinacije sa drugim supstancama, kao što su alkohol ili psihoaktivni lekovi. Do njih obično dolazi ubrzo nakon korišćenja supstanci." Ovakve smrti se nazivaju i predoziranje ili trovanjem.
Sredstva za smirenje	Lekovi koji usporavaju moždanu aktivnost. Koriste se za smanjenje problema sa spavanjem ili anksioznosti. Benzodijazepani, barbiturati ili drugi depresori centralnog nervnog sistema su primeri lekova za smirenje.

Pojam	Značenje
Stigmatizacija	Proces kojim se ljudi označavaju kao drugačiji, različitost je praćena negativnim stereotipima, obeležene osobe se stavljaju u raznovrsne kategorije koje odvajaju "nas" od "njih" i na taj način obeleženi ljudi trpe osudu, odbacivanje, gube status, bivaju isključeni i diskriminirani. Pojam "stigma" se često koristi umesto termina stigmatizacije.
Stimulansi (legal highs)	Supstanca sa psihoaktivnim osobinama (sposobna da menja raspoloženje i/ili percepciju), čija proizvodnja, distribucija, posedovanje i konzumiranje ne podležu zakonima vezanim za droge u nekom zakonodavstvu.
Stimulansi	Grupa supstanci koje podižu raspoloženje, povećavaju osećaj zadovoljstva, budnost i daju energiju. Neki stimulansi kao što su kokain i metamfetamin proizvode osećaj euforije. Druga grupa stimulansa među kojima su metilfenidat ili mešavina soli amfetamina prepisuju se kao terapija za lečenje hiperkinetičkog poremećaja (ADHD), kao na primer Adderall®, Ritalin®, Concerta®.
Stopa incidencije	Stopa incidencije je broj novih slučajeva oboljenja u određenom vremenskom periodu u odnosu na broj ljudi u riziku tokom početka studije. Stopa incidencije se uglavnom izražava kao broj novoobolelih tokom jedne godine na 100.000 stanovnika. Novi slučajevi obolavanja od zaraznih bolesti poput hepatitisa se predstavljaju stopa incidencije, koja može biti uzrasno specifična ili opšta.
Terapeutske zajednice	Strukturisano okruženje u kojem pojedinci sa poremećajem upotrebe psihoaktivnih supstanci žive u procesu rehabilitacije. Ove zajednice su često posebno oblikovane za osobe koje su zavisne od droga; rade po strogim pravilima, uglavnom ih vode ih ljudi koji su oporavili od zavisnosti i često su geografski izolovane. Terapeutske zajednice se karakterišu kombinacijom "testiranja stvarnosti" (kroz suočavanje pojedinca sa problemom droge) i podrškom za oporavak od strane osoblja i vršnjaka. Obično su usko povezane sa grupama uzajmne pomoći kao što su Narcotics Anonymous.
Tolerancija	Smanjen odgovor organizma i uvećana mogućnost otporima efektima supstance nakon kraćeg ili dužeg perioda upotrebe. Nivo tolerancije je izuzetno promenljiv od jedne do druge supstance. Veruje se da je tolerancija na kanabis niža nego kod većine drugih supstanci uključujući duvan i alkohol.
Univerzalna prevencija	U kontekstu prevencije droga, aktivnosti koje su usmerene na grupe sa ukupnim prosečnim rizikom od upotrebe supstanci (Springer i Philips, 2007). Često se takve intervencije bave čitavom populacijom u datom okruženju (škola, zajednica, društvo). Univerzalna prevencija obično ima za cilj sprečavanje ili odlaganje početka uzimanja supstance. Pojedinci ili grupe sa uvećanim rizikom od upotrebe supstanci su takođe uključene.
Upotreba droga	Upotreba droga suprotno od svrhe propisane medicinskim tretmanom ili naučnim istraživanjem. Upotreba može biti apstinentna, retka (eksperimentisanje), povremena (npr. manje nego nedeljno) ili redovna (npr. najmanje jednom nedeljno). Prema Svetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO), opasna upotreba podrazumeva način korišćenja koji povećava rizik od štetnih fizičkih, mentalnih i socijalnih posledica za korisnike i njihovo okruženje (npr. porodice, zajednice), dok štetna upotreba predstavlja način korišćenja koji oštećuje mentalno ili fizičko zdravlje korisnika i koji može imati socijalne posledice. Upotreba droga je takođe poznata kao upotreba suprotna svrsi - zloupotreba droga. U svakom slučaju, pojmovi "upotreba suprotna svrsi" ili "zloupotreba droge" mogu se smatrati osuđujućim ako se koriste da označe upotrebu droge u opštem smislu - više su prigodni da označe jedino štetne posledice upotrebe.

Pojam	Značenje
Virus humane imunodeficijencije HIV/AIDS	Virus humane imunodeficijencije (HIV) napada ćelije imunog sistema i uništava ili zaustavlja njihovu funkciju. Infekcija ovim virusom dovodi do ubrzanog pogoršanja imunog sistema, koji vodi ka „imunodeficijenciji“. Imuni sistem se smatra narušenim kada više ne može da ispunjava svoju ulogu u borbi protiv infekcija i bolesti. Infekcije povezane sa teškim imunodeficijencijama se nazivaju, "oportunističkim infekcijama" jer koriste slabost imunog sistema. Ljudi koji ubrizgavaju droge i međusobno razmenuju igle ili pribor za ubrizgavanje povećavaju rizik za dobijanje ili prenošenje virusa jer se on širi putem krvi.
Višeslojna prevencija	Preventivni pristup koji postepeno napreduje od opštih u više specijalizovane intervencije. Na primer, višeslojni program prevencije može početi univerzalnom prevencijom (kao što su predavanja o drogama u školama). Tokom ove intervencije, osobe koje imaju nadprosečni rizik od upotrebe droga mogu biti prepoznate i upućene da učestvuju u indikovanoj preventivnoj aktivnosti (npr. specijalizovane vanškolske aktivnosti).
Zabrana (prohibicija)	Uvođenje krivičnih sankcija za proizvodnju, distribuciju i posedovanje određenih supstanci (osim u medicinske ili naučne svrhe). Ovaj izraz se koristi u vezi sa međunarodnim režimom kontrole droga definisanim konvencijama i ugovorima Ujedinjenih nacija iz 1961., 1971. i 1988. godine, kao i domaćim zakonodavstvom (uz širok dijapazon sankcija).
Zamenski tretmani	Lečenje zavisnosti od droge pomoću zamenskih, prepisanih lekova (agonista i antagonista) za koje postoji uzajamna zavisnost i uzamajna toleracija, sa ciljem da se smanji ili prekine upotreba određene supstance, posebno ako je supstanca nedozvoljena, ili da se smanji šteta od posebnog načina administracije, pratećih opasnosti po zdravlje (npr. od razmene igala) i posledica po društvo.
Zavisnost	Opšti termin koji se odnosi na koncept tolerancije i zavisnosti. Prema Svetskoj zdravstvenoj organizaciji (SZO) zavisnost je ponavljana upotreba psihoaktivnih supstanci u meri u kojoj je korisnik povremeno ili hronično pod njihovim dejstvom, izražava potrebu da ponovo uzme željenu supstancu, ima velike poteškoće da svojevolumno prekine ili promeni način korišćenja, te pokazuje rešenost da po svaku cenu dođe do željene supstance.
Zavisnost	Stanje u kojem korisnik nastavlja da koristi supstance bez obzira na značajne zdravstvene i psihološke probleme ili probleme u porodičnim i društvenim odnosima. Zavisnost je složeni fenomen koji može imati i genetske predispozicije. Psihološka zavisnost se odnosi na psihološke simptome povezane sa žudnjom. Fizička zavisnost je povezana sa privikavanjem organizma na hroničnu upotrebu supstance. Fizička zavisnost počinje kada ćelije tela ne mogu da funkcionišu bez određene supstance. Do ovakve zavisnosti može da dođe kada se redovno koriste droge, uključujući i prepisani lekovi.

Međunarodne organizacije aktivne na politici prema drogama

Institucija	Opis
CND Komisija za opojne droge	Komisija za opojne droge (Commission on narcotic drugs - CND) osnovana je 1946. godine od strane Ekonomskog i socijalnog saveta Ujedinjenih nacija. To je centralno telo koje donosi politiku unutar sistema Ujedinjenih nacija radi rešavanja svih pitanja vezanih za droge. Komisija razmatra stanje upotrebe droga u svetu i daje predloge za jačanje međunarodne kontrole droga.
EHRA Evroazijsko udruženje smanjenja štete	Evroazijsko udruženje smanjenja štete (Eurasian Harm Reduction Association - EHRA) je regionalna mreža koja promovise humane pristupe smanjenju štete vezanih za upotrebu droge zasnovanih na dokazima. Mreža ima za cilj poboljšanje zdravlja i zaštitu ljudskih prava na nivou pojedinca, zajednice i društva. Geografski fokus EHRA obuhvata šest podregiona: Baltik, Centralna Evropa, Jugoistočna Evropa, Zajednica nezavisnih država, Kavkaz i Centralna Azija.
EMCDDA Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga	Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction - EMCDDA) osnovan je 1993. godine kako bi se države članice, u okviru ciljeva Evropske unije, informisale na pouzdan i uporediv način o drogama, zavisnostima od droga i njihovim posledicama. Statističke informacije, dokumenti i tehnike razvijeni u okviru EMCDDA od droga su osmišljeni za široku lepezu pitanja vezanih za droge u Evropi. Centar se bavi samo informacijama. Oslanja se na nacionalne kontakt tačke u svakoj od država članica.
IDPC Međunarodni konzorcijum za politiku prema drogama	Međunarodni konzorcijum za politiku prema drogama (International Drug Policy Consortium - IDPC) je globalna mreža organizacija civilnog društva koja su se udružile kako bi promovisale objektivnu i otvorenu raspravu o pitanjima politike prema drogama. Njegova vizija je da nacionalne i međunarodne politike prema drogama treba da su zasnovane na principima ljudskih prava i sigurnosti, socijalnog uključivanja, javnog zdravlja, razvoja i uključivanja građanskog društva.
INCB Međunarodni odbor za kontrolu droga	Međunarodni odbor za kontrolu droga (International Narcotics Control Board - INCB) je nezavisno i u određenim elementima zakonodavno telo Ujedinjenih nacija za praćenje sprovođenja međunarodnih konvencija o kontroli droga. Osnovan je 1968. godine u skladu sa Jedinstvenom konvencijom o opojnim drogama iz 1961. godine.
Konvencije Ujedinjenih nacija o drogama	Međunarodni ugovori koji se tiču kontrole proizvodnje i distribucije psihoaktivnih supstanci. Prvi ugovor koji se odnosi na kontrolisane supstance bila je Haška konvencija iz 1912. godine. Njene odredbe i odredbe sporazuma koji su je sledili su konsolidovane u Jedinstvenoj konvenciji o opojnim drogama iz 1961. godine (dopunjena Protokolom iz 1972. godine). Ovome je 1971. godine pridodata Konvencija o psihotropnim supstancama i 1988. Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci.
NA Anonimni narkomani	Anonimni narkomani (Narcotics Anonymous - NA) je globalna organizacija pripadnika ove zajednice osnovana 1953. godine sa višejezičnim i multikulturalnim članstvom. Nudi oporavak od zavisnosti kroz program "dvanaest koraka" uključujući i redovno prisustvo grupnim sastancima. Danas članovi ove organizacije održavaju skoro 67.000 sastanaka nedeljno u 139 zemalja. Članstvo je besplatno, a organizacija nema veze sa bilo kojim drugim organizacijama uključujući vlade, religije, grupe za sprovođenje zakona ili medicinska i psihijatrijska udruženja.

Institucija	Opis
Pompidu grupa	Pompidu grupa je međudržavno telo osnovano 1971. godine na inicijativu pokojnog francuskog predsednika Žorža Pompidua u Savetu Evrope sa ciljem da doprinese razvoju multidisciplinarnih, inovativnih, delotvornih i na naučnim saznanjima zasnovanim politikama prema drogama u zemljama članicama. Pompidu grupa se sastoji od 37 država članica i Meksika kao države posmatrača. Njihova tehnička saradnja uključuje i druge evropske zemlje koje nisu članice Pompidu grupe, kao što su Albanija, Letonija i Ukraina kao i države mediteranskog basena Alžir, Tunis, Maroko i Liban.
Reitox Evropska informativna mreža o drogama i zavisnosti od droga	Evropska mreža informisanja o drogama i zavisnosti od droga osnovana u isto vreme kada i Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga (EMCDDA). Ova mreža direktno doprinosi ostvarivanju osnovnog zadatka EMCDDA u prikupljanju i izveštavanju o sveobuhvatnim, usklađenim i standardizovanim informacijama o fenomenu droga širom Evrope. Članovi ove mreže informisanja su ovlašćeni kao nacionalne institucije ili agencije odgovorne za prikupljanje podataka i izveštavanje o drogama i zavisnosti od droga. Ove institucije ili agencije nazivaju se nacionalnim kontakt tačkama (NFP) ili nacionalnim opservatorijama za droge. Nacionalne kontakt tačke pomažu u poboljšanju metodologije i alatki za prikupljanje podataka i razvijaju relevantne smernice za njihovo sprovođenje. NFP učestvuju u sistemu ranog upozoravanja i izveštavanju postojećih psihoaktivnih supstanci i/ili novih oblika upotrebe uključujući kombinacije psihoaktivnih supstanci koje predstavljaju potencijalni rizik po javno zdravlje. Tri su osnovne funkcije Nacionalnih kontakt tački: <ul style="list-style-type: none"> • prikupljanje i praćenje podataka • analiza i tumačenje prikupljenih podataka • izveštavanje i distribucija rezultata na nacionalnom nivou
WHO Svetska zdravstvena organizacija	Svetska zdravstvena organizacija (World Health Organisation - WHO) je osnovana 1948. godine sa sedištem u Ženevi, Švajcarska. Trenutno ima predstavništva u više od 150 zemalja.
TAIEX	Biro za tehničku pomoć i razmenu informacija Evropske komisije. TAIEX podržava administrativne javne structure na polju predstavljanja, primene i sprovođenja zakonodavstva Evropske unije kao i razmene orimera dobre prakse.
UNDCP Program Ujedinjenih nacija za kontrolu droga	Osnovan 1991. godine, Program radi na edukaciji o opasnostima od zloupotrebe droga. Program ima za cilj jačanje međunarodne akcije protiv proizvodnje droge, trgovine ljudima i kriminala u vezi sa drogom putem alternativnih razvojnih projekata, nadgledanje zasada i programa protiv pranja novca. UNDCP takođe pruža pouzdane statističke podatke Globalnim programom procene (GAP - Global Assessment Programme) i pomaže pri izradi zakona i obuci pravosudnih službenika u okviru programa pravne pomoći. UNDCP je deo Kancelarije Ujedinjenih nacija za droge i kriminal.
UNODC Kancelarija Ujedinjenih nacija za droge i kriminal	UNODC je agencija Ujedinjenih nacija koja ima zadatak da pomaže državama članicama u borbi protiv nezakonitog prometa droge, kriminala i terorizma. Kancelarija je osnovana 1997. godine spajanjem Programa UN za kontrolu droge (United Nations Drug Control Programme) i Centra za sprečavanje međunarodnog kriminala (Centre for International Crime Prevention). Deluje u celom svetu kroz široku mrežu predstavništava u državama članicama. UNODC sprovodi široku lepezu aktivnosti, uključujući alternativne razvojne projekte, nadzor uzgajanja zabranjenih useva i programe sprečavanja pranja novca.

Skraćenice

ADAD	Dijagnoza zloupotrebe droga adolescenata
ADAPT	Lečenje i profilaksa zloupotrebe droga adolescenata
ADHD	Dijagnoza zloupotrebe droga adolescenata
AIDS	Stečena imunodeficijencija
ART	Antiretrovirusna terapija
CCM	Nacionalni mehanizam koordinacije (za projekte podržane donacijama Globalnog fonda)
DCR	Sobe za konzumaciju droga
DEFY	Obrazovanje mladih o drogama
EBP	Praksa zasnovana na dokazima
ESPAD	Evropsko istraživanje o upotrebi alkohola i drugih droga kod školske dece
EWS	Sistem ranog upozoravanja
GHAP	Globalni program HIV/AIDS
HAT	Lečenje pomoću heroina
HBV	Virus hepatitisa B
HCV	Virus hepatitisa C
HIA	Procena uticaja na zdravlje
HIV	Virus humane imunodeficijencije
HTC (DPST)	Dobrovoljno poverljivo savetovanje i testiranje na HIV
IDU (IKD)	Injektirajući korisnik (korišćenje) droge
MAT	Medicinski potpomognuta terapija
MSM	Muškarci koji imaju seksualne odnose sa muškarcima
MTD	Metadon
NAS	Sindrom neonatalne apstinencije
NEP	Programi zamene igala
NPS	Nove psihoaktivne supstance
NSP	Programi zamene igala i špriceva
OST	Opioidna zamenska terapija
PLHIV	Osobe koje žive sa HIV-om
PrEP	Osobe koje žive sa HIV/AIDS-om
PWID	Preekspoziciona profilaksa (zaštita pre izloženosti)
SEP	Osobe koje injektiraju droge
SSP	Programi razmene špriceva
STI	Programi servisa za razmenu špriceva
STD	Polno prenosive infekcije
SUD	Polno prenosive bolesti

Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva u jugoistočnoj Evropi
i promocija politika prema drogama zasnovanih na poštovanju
ljudskih prava i javnom zdravlju

Projekat koji je podržala Evropska unija

Partneri na projektu

